

Pohjoismaiden piispainkokouksen paimenkirje

Vastakkainasettelusta yhteyteen

Vuonna 2017 koittaa sellaisen tapahtuman merkkivuosi, jolla oli suuria seurauksia kristinuskolle ennen kaikkea Euroopassa. Vuonna 1517 Martti Luther aloitti prosessin, joka tuli tunnetuksi historiassa reformaationa ja on erityisesti luterilaisille kanssakristityillemme tärkeä vaihe heidän kirkollisen traditionsa ja identiteettinsä rakentumisen kannalta. Mutta koska reformaatiota ei voi ajatella ilman katolista taustaa, meidän katolistenkin kristittyjen on syytä pohtia sitä. Tämä käy ilmi jo julkaisusta "Vastakkainasettelusta yhteyteen", joka on luterilais-roomalaiskatolisen ykseyskomission käymän dialogin tulosta. Tuossa tekstissä pyritään yhteiseen muistamiseen, joka korostaa pikemminkin itsetutkistelua kuin triumfalismia.

Reformaatio nimittäin aiheutti - kaikista selitettävissä olevista syistä huolimatta - kristikunnan jakautumisen, josta se tuskallisesti kärsii vielä nykyäänkin. Pohjoismaissa tämä jakautuminen johti siihen, että katolisen kirkon toiminta saattoi alkaa uudelleen vasta useiden vuosisatojen jälkeen. Siksi reformaation tapahtuman 500-vuotismuistoa ei varsinaisessa mielessä voi juhliä. Pikemminkin sitä on muistettava katumuksella. Sovintoprosessi katolisen kirkon ja reformaation kirkkojen välillä alkoi jo monta vuosikymmentä sitten. Emme kuitenkaan saa väsyä ponnistelemaan yhä edelleen saavuttaaksemme täyden ykseyden Kristuksessa.

Katolinen kirkko tarvitsi 1500-luvun alussa kauttaaltaan uudistusta. Sitä ei tunnistanut ja ilmaissut ainoastaan Martti Luther, vaan myös monet muut tuona aikana. Mutta välttämättömän opillisia kysymyksiä koskevan keskustelun sijasta eri tunnustuksiin kuuluvat kristityt ovat vastavuoroisesti aiheuttaneet toisilleen paljon kärsimystä. Paavi Franciscus pyysi tämänvuotisen kristittyjen ykseyden rukousviikon päätteeksi "laupeutta ja anteeksiantoa sen johdosta, että katolilaiset eivät ole toimineet evankeliumin mukaisesti toisia kristittyjä kohtaan". Ruotsissa jotkut luterilaiset kirkonjohtajat ovat vastanneet tähän ja pyytäneet anteeksi myös meiltä katolilaisilta.

Tärkeä kysymys on nyt se, kuinka voimme jatkaa matkaa yhdessä auttaen toisiamme kasvamaan uskossa, toivossa ja rakkaudessa? Me Pohjoismaiden katoliset piispat tahdomme kulkea tätä sovinnon tietä yhdessä luterilaisten veljiemme ja sisartemme kanssa ja tehdä kaikkemme ykseyden edistämiseksi.

***Ecclesia semper reformanda*¹**

Kirkon on aina käännyttävä ja uudistuttava Kristuksesta käsin. Olemme pyhä kansa, mutta myös pyhiinvaelluksella kohti iäisyyttä olevien syntisten kansa. Kääntymys, katumus ja kypsyminen uskossa ovat tärkeitä vaiheita tällä tiellä. Katolinen kirkko avautui Vatikaanin II kirkolliskokouksen myötä paljossa sille, mikä myös luterilaisille kristityille on tärkeää, esimerkiksi pyhän Raamatun rooli ja kaikkien kastettujen yhteisen pappeuden merkitys. Sen kautta monet erot ovat oikeastaan hävinneet.

Se, mikä meitä yhä vielä erottaa, koskee muun muassa kirkon sakramentaalisuutta, kuten myös sakramentti- ja virkakäsitystä. Katolilaisina uskomme, että kirkko on perussakramentti, jossa ihmiseksi tullut Sana tulee läsnäolevaksi sakramenttien kautta yhdistyäkseen meihin rakkaudessa ja muuttaakseen meidät itsessään.

Samalla näemme, että myös monet uskolliset luterilaiset kristityt ovat yhä avoimempia näille näkökohdille. Yksi vielä jäljelläoleva ja molemmille osapuolille tuskallinen kysymys on yhteinen eukaristia. Niin suuresti kuin kaipaus sitä kohtaan onkin oikeutettua, ykseyden Herran pöydässä on heijastettava myös täyttä ykseyttä uskossa.

Myös Pietarin virka on monille luterilaisille kristityille vaikea ymmärtää. Paavi Franciscuksen persoonallisuus on kuitenkin tehnyt sen ymmärrettävämmäksi. Jo pyhä paavi Johannes Paavali II kehotti kaikkia ei-katolisia kristittyjä pohtimaan toisenlaisia mahdollisuuksia harjoittaa Pietarin virkaa (*Ut Unum Sint*, 95).

Perinteisesti myös Marian ja pyhien rooli on ollut kiistakysymys. Mutta monien ei-katolisten kristittyjen parissa Marian merkitys Jumalanäitinä ja uskon esikuvana tunnustetaan uudella tavalla.

Huolimatta vastavuoroisesta lähentymisestä uskonoppia koskevissa kysymyksissä, viime aikoina näyttää avautuneen suurempia eroja etiikkaa ja moraalia koskevissa kysymyksissä. Vaikka tämä tietyltä kannalta vaikeuttaa vuoropuhelua, siitä ei pidä luopua.

¹ Aina uudistuva kirkko.

Kristillisen uskon määritelmä

Kaikkina aikoina kristityt ovat muotoilleet oppilausemia määritelläkseen tarkasti uskonoppia, vastustaakseen vääriä käsityksiä tai välittääkseen oppia ymmärrettävämmin. Usein sellaisista muotoiluista kehittyi kiistakysymyksiä, jotka kauan aiheuttivat jyrkkiä rintamalinjoja kristittyjen kesken. Siten myös reformaattoreiden periaatteet olivat vuosisatojen ajan voimakkaasti erottavia. Silti on myös katolilaisille hedelmällistä keskustella niistä rakentavasti.

Sola fide

Usko on vanhurskauttamiseen ehdottoman välttämätön. Keskeiset uskonsalaisuudet – esimerkiksi Kolminaisuutta, Jeesusta Kristusta, pelastusta ja vanhurskauttamista koskevat – jaamme luterilaisten veljiemme ja sisartemme kanssa. Iloitsemme tästä uskon ykseydestä, joka perustuu yhteen kasteeseen ja on ilmaistu Yhteisessä julistuksessa vanhurskauttamisopista². Siksi on meidänkin tehtävämme todistaa yhdessä näistä uskontotuuksista maallistuneessa yhteiskunnassamme. Pohjoismaissamme, joissa suuri enemmistö ihmisistä on kastettu ja mutta vain harvat heistä harjoittavat uskoaan, on tärkeää julistaa ilosanomaa yhdessä ja yksimielisesti.

Sola Scriptura

Vain pyhän Raamatun kautta voimme vastaanottaa täyden ilmoituksen pelastuksesta, joka tarjotaan meille Kristuksessa. Tämä ilmoitus otettiin kirkossa vastaan ja sitä välitettiin eteenpäin. Kirkon opetusviran kautta tämä elävä traditio saatettiin kirjalliseen muotoon pyhässä Raamatussa. Meille katolilaisille kirkko, opetusvirka, traditio ja Raamattu kuuluvat yhteen. Kirkossa ja kirkon kanssa Raamattu avautuu meille. Tällä tavoin usko tulee meille elävämmäksi. Jo jonkin aikaa on kasvanut niiden luterilaisten kristittyjen määrä, jotka ovat yhtä mieltä kanssamme ja uskovat, että Raamattu ja kirkon traditio ovat läheisesti sidoksissa toisiinsa.

Sola gratia –

”Kaikki on armoa”³, sanoi pyhä kirkonopettaja Lisieux'n Teresa, jota voisi pitää myös katolisena vastauksena Martti Lutherille. Ilman Jumalan armoa emme voi tehdä mitään hyvää. Ilman hänen armoaan emme voi koskaan saavuttaa iankaikkista elämää. Vain Jumalan armosta

² Luterilainen maailmanliitto ja katolinen kirkko, Yhteinen julistus vanhurskauttamisopista (31.10.1999).

³ Thérèse Martin, ”Ich gehe ins Leben ein. Letzte Gespräche der Heiligen von Lisieux“, s. 60.

meistä voi tulla vanhurskaita ja pyhiä. Armo voi todella muuttaa meidät, mutta meidän on myös vastattava tähän armoon ja toimittava yhteistyössä sen kanssa. Mariassa, Jumalanäidissä, joka oli täynnä armoa ja tahraton, näemme, kuinka paljon Jumala voi vaikuttaa ihmisessä.

Monien luterilaisten kristittyjen on yhä vaikea hyväksyä tätä totuutta. Mutta näemme myös, että monet heistä avautuvat tämänkaltaisille kysymyksille kasvamisesta rukouksessa ja pyhydessä.

Simul iustus et peccator

Olemme kaikki samalla vanhurskaita ja syntisiä. Katolilaisina uskomme, että todella olemme syntisiä; Jumalan armosta voimme kuitenkin saada parannuksen sakramentissa anteeksiannon kaikista synneistämme. Kastettuina kristittyinä meidät on kutsuttu pyhyyteen. Kirkko on pyhyden koulu. Pyhät, joiden esirukouksia voimme pyytää, ovat loistavia esimerkkejä ja esikuvia tästä pyhydestä. Yksi näistä esimerkeistä on nainen pohjoismaistamme, pyhä Elisabeth Hesselblad, joka hiljattain kanonisoitiin. Hän on meille kaikille kannustin kulkea tietoisemmin pyhyden tietä.

Näemme, että monet luterilaiset kristityt avautuvat pyhille, kuten pyhälle Franciscus Assisilaiselle ja pyhälle Kalkutan äiti Teresalle. Maallistuneessa maailmassamme tarvitsemme tällaisia uskontodistajia, he ovat eläviä ja uskottavia todistajia uskostamme.

Marttyrius

Tiedämme, että meidänkin aikanamme monia kristittyjä vainotaan uskonsa tähden ja on myös monia veritodistajia. Marttyrius yhdistää eri kirkkojen kristittyjä. Ajattelemme kaikkia erityisesti Lähi-idän kristittyjä, joita vainotaan ja jotka silti pysyvät uskollisina Kristukselle ja hänen kirkolleen. Heidän esimerkkinsä kautta mekin vahvistumme uskossa. Paljon kristittyjä näistä maista on myös tullut luoksemme Pohjoismaihin. Siksi on tärkeää, että me, kaikki maidemme kristityt, varjelemme, suojelemme ja syvennämme sitä, mikä on yhteistä uskossa. Silloin voimme myös yhä enemmän antaa yhteisen todistuksen ylösnoussesta Herrasta.

Tulevaisuuden näköaloja

Yhteinen julistus "Vastakkainasettelusta yhteyteen" päättyy viiteen ekumeeniseen toimintaohjeeseen, jotka tuovat meitä katolilaisia ja luterilaisia lähemmäksi toisiamme ottaaksemme askelia eteenpäin yhteisellä tiellä kohti ykseyttä. Ne ovat seuraavat:

1. On lähdettävä liikkeelle ykseyden eikä jakautumisen näkökulmasta ja vahvistettava sitä, mikä on yhteistä.
2. On vastavuoroisesti suostuttava muuttumaan toisen osapuolen antaman uskontodistuksen kautta.
3. On sitouduttava etsimään näkyvää ykseyttä.
4. On yhdessä löydettävä uudelleen Jeesuksen Kristuksen evankeliumin voima omalle ajallemme.
5. On yhdessä todistettava Jumalan armosta julistamalla evankeliumia ja maailmaa palvellen.

Vaikka nämä viisi toimintaohjetta puhuvat suurista asioista, jotka eivät aina ole yksinkertaisia, niiden sanoma on yksiselitteinen - mutta vain, jos annamme itsemme täysin Kristukselle ja yhdessä löydämme jälleen evankeliumin voiman (vrt. 4. toimintaohje). Iloitsemme ja kiitämme Jumalaa siitä, että pyhä isä paavi Franciscus tulee reformaation muiston johdosta Lundiin vahvistaakseen meitä uskossa.

Siksi kutsumme kaikkia katolilaisia valmistautumaan paavin vierailuun rukoillen ja osallistumaan mahdollisimman runsain joukoin sekä Malmö-areenalla järjestettävään ekumeeniseen tapaamiseen että messuun Swedbank-stadionilla. Siten osoitamme sekä ilomme siitä, että olemme katolilaisina yhteydessä paavi Franciscuksen kanssa, että kunnioituksemme luterilaisten kanssakristittyjemme reformaatiosta kasvanutta identiteettiä kohtaan. Yhä jäljellä olevista eroista huolimatta olemme Jumalan armoon luottaen vakuuttuneita siitä, että löydämme yhdessä teitä ykseyteen.

Pyhän Jeesuksen Teresan juhlanä 15. lokakuuta 2016

+ Czeslaw Kozon Kööpenhaminan piispa	+ Anders Arborelius OCD Tukholman piispa	+ Bernt Eidsvig Can.Reg. Osloin piispa Trondheimin administraattori
+ David Tencer OFM Cap Reykjavikin piispa		+ Teemu Sippo SCJ Helsingin piispa
+ Berislav Grgić Tromssan piispa-prelaatti		+ Gerhard Schwenzer SS.CC. Osloin emerituspiispa